

Кафедра економічного проектування та маркетингу

Схвалено:

На засіданні кафедри економічного проектування та маркетингу

Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

Завідувач

кафедри _____

Валентин ГНОЄВИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація: _____

Укладачі силябусу навчальної дисципліни:

Маслак Ольга Іванівна – доктор економічних наук, професор кафедри економічного проектування та маркетингу

(підпис)

Сідненко Марина Вікторівна – старший викладач кафедри економічного проектування та маркетингу

_____
(підпис)

Викладач:

Маслак Ольга Іванівна – доктор економічних наук, професор кафедри економічного проектування та маркетингу

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри економічного проектування та маркетингу

Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Макроекономіка
Шифр та назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год Лекції: 28 Практичні заняття: 28 Самостійна робота студентів: 64
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	IV семестр - Іспит
Сторінка дисципліни на сайті	

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Маслак Ольга Іванівна	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	професор кафедри економічного проектування та маркетингу
Контактна інформація викладача:	
E-mail	maslakolga@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача	

3. Анотація курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» є фундаментальною та системною частиною економічної освіти, що дозволяє зрозуміти закономірності функціонування національної економіки в цілому, її ключові процеси (економічне зростання, інфляція, безробіття, державне регулювання) та механізми досягнення загальної рівноваги, слугуючи основою для розробки державної політики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм функціонування національної економіки як єдиної системи, її загальні процеси, закономірності та показники (наприклад, ВВП, інфляція, безробіття) на рівні всієї країни, а не окремих суб'єктів, вивчаючи причинно-наслідкові зв'язки між ними та вплив економічної політики.

Метою курсу є формування системи знань про функціонування національної та світової економіки як єдиного цілого, аналіз ключових макроекономічних явищ (ВВП, інфляція, безробіття, державний бюджет, платіжний баланс) та інструментів впливу на них (державна політика), а також розуміння взаємозв'язків між ними для прийняття обґрунтованих рішень і оцінки економічної політики.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Макроекономіка» базується на знаннях з основних економічних дисциплін, таких як «Економічна теорія» та «Мікроекономіка».

Постреквізити:

Знання та вміння, отримані в процесі вивчення курсу, є основою для успішного опанування таких дисциплін: «Економічна інформатика», «Міжнародна економіка» та «Банківська система».

4. Програмні компетентності та результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування».

Загальні компетентності	ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності	СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
	СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
Результати навчання	РН3. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
	РН 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

5. Зміст навчальної дисципліни та розподіл бюджету часу**Модуль 1. Основи макроекономіки****Тема 1. Макроекономіка як наука**

Місце макроекономіки в економічній теорії. Об'єкт і предмет вивчення макроекономіки. Методи дослідження предмета макроекономіки. Національна економіка, її ознаки та основні характеристики. Об'єкти і суб'єкти національної економіки. Особливості економічних відносин на макрорівні. Сучасна економіка як змішана. Макроекономіка та економічна політика держави.

Тема 2. Показники національної економіки

Показники національного виробництва. Система національних рахунків. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт. Кінцева та проміжна продукція. Методи обчислення ВВП. Взаємозв'язок між основними показниками в системі національних рахунків. Номінальні і реальні економічні показники. Дефлятор ВВП. Показники використання ВВП. Споживання, заощадження, інвестиції.

Тема 3. Динаміка національного виробництва

Суть макроекономічної нестабільності. Економічні коливання. Моделі економічних коливань. Циклічність як форма економічного розвитку. Види та причини економічних циклів. Стабілізаційна політика держави. Ознаки економічної стабільності та нестабільності. Економічна криза в Україні в 90-ті роки.

Тема 4. Зайнятість та безробіття

Ринок праці як регулятор зайнятості. Показники ринку праці. Визначення безробіття за класифікацією Міжнародної організації праці. Безробіття, його причини та види. Повна зайнятість. Безробіття як благо. Втрати економіки від безробіття. Крива Оукена, використання

закону Оукена.

Тема 5. Інфляція

Поняття інфляції та її вимірювання. Види інфляції. Збалансована та незбалансована інфляція. Причини та теорії інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Початкова та довгострокова криві Філіпса. Коефіцієнт чутливості інфляції до рівня циклічного безробіття. Державна антиінфляційна політика. Особливості інфляції в Україні в 90-ті роки. Стагфляція.

Тема 6. Сукупний попит та сукупна пропозиція

Сукупний попит. Суть та графік сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту. Суть та графік сукупної пропозиції. Сучасні теорії сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Механізм досягнення рівноваги в економіці на окремих відрізках кривої сукупної пропозиції. Короткострокова і довгострокова рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Тема 7. Моделі загальної рівноваги

Класична короткотермінова макроекономічна модель. Закон Сея. Кейнсіанська макроекономічна модель. Теорія ефективного попиту. Ефект мультиплікатора. Простий та складний (повний) мультиплікатори. Витратні моделі економічної рівноваги. Метод “витрати – випуск”. Метод “вилучення – інвестиції”. Рецесійний та інфляційний розриви, їх графічні моделі.

Модуль 2. Інструменти макроекономіки

Тема 8. Держава як суб’єкт макроекономічного регулювання

Роль держави у змішаній економіці. Обмеження ринкового механізму та необхідність державного втручання в економіку. Основні економічні функції держави. Методи державного регулювання економіки.

Класична теорія макроекономічного регулювання. Кейнсіанський механізм державного впливу на економіку. Альтернативні теорії макроекономічного регулювання.

Тема 9. Механізм фіскальної політики

Фінанси, їх сутність та структура. Податкова система. Основні види податків. Функції фінансової системи. Дискреційна фіскальна політика. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна фіскальна політика. Вмонтовані стабілізатори.

Фіскальна політика та формування бюджету. Крива Лаффера. Бюджетний дефіцит. Способи збалансування державного бюджету. Державний борг.

Тема 10. Механізм грошово-кредитної політики

Грошовий ринок. Грошові агрегати. Процентна ставка як ціна грошей. Банківська система. Центральний банк. Функції комерційних банків. Норма обов’язкових резервів. Грошовий мультиплікатор. Грошово-кредитне регулювання економіки. Основні інструменти регулювання грошового пропонування. Вплив грошово-кредитної політики на рівень національного виробництва. Політика “дешевих” та “дорогих” грошей.

Тема 11. Механізм зовнішньоекономічної політики

Зовнішньоекономічна діяльність та її структура. Міжнародні фінансово-економічні організації. Баланси міжнародних розрахунків. Регулювання платіжного балансу. Валютний курс. Зв’язок між валютним курсом і платіжним балансом. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Протекціонізм і вільна торгівля. Валютні режими та державне регулювання валютного курсу.

Тема 12. Соціальні гарантії

Соціальні гарантії: функції та способи реалізації. Соціальні програми. Нерівність доходів та їх мінімальні стандарти. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Бідність та система соціального захисту населення. Державна політика у сфері зайнятості. Соціальні гарантії безробітним.

Тема 13. Економічне зростання

Показники та фактори економічного зростання. Можливі негативні наслідки економічного зростання. Кейнсіанські моделі економічного зростання. Моделі Харрода та Домара. Класичні моделі економічного зростання. Моделі Солоу та Міда.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
Модуль 1			
Тема 1	2	2	3
Тема 2	2	2	3
Тема 3	2	2	3
Тема 4	2	2	3
Тема 5	2	2	3
Тема 6	2	2	3
Тема 7	4	4	4
Підсумковий модульний контроль			
Модуль 2			
Тема 8	2	2	2
Тема 9	2	2	2
Тема 10	2	2	2
Тема 11	2	2	2
Тема 12	2	2	2
Тема 13	2	2	2
Підсумковий модульний контроль			
ІНДЗ			30
Всього:	28	28	64

Умовні позначення: ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

6. Методи навчання та система оцінювання

Методи навчання охоплюють як загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування), так і специфічні для економіки прийоми, зокрема економко-математичне моделювання (з ендегенними та екзогенними змінними), агрегування (об'єднання даних для цілісного бачення), а також статистичні та графічні методи; у викладанні використовуються лекції, семінари, презентації, а також аналіз реальних кейсів для демонстрації впливу політики на економіку.

Лекційні та практичні заняття проводяться в аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання тощо.

Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів навички макроекономічного аналізу та моделювання, застосування теоретичного базису для оцінювання макроекономічної ситуації в країні та напрямів економічного розвитку, досвіду аналітичного мислення.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

Теми ІНДЗ

1. Макроекономіка і стабілізаційна політика.
2. Філософія макроекономіки.
3. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва.
4. ВВП та його аналіз в Україні.
5. Порівняльна характеристика подушного ВВП в Україні та в інших країнах.
6. Функціональний та родинний розподіл національного доходу.
7. Економічна нерівність і соціальна політика захисту населення.
8. Державна політика зниження природної норми безробіття.
9. Пропозиція грошей та їх мультиплікатори.
10. Взаємозв'язок між інфляцією і безробіттям.
11. Теорія і практика споживання.
12. Теорія і практика заощаджень.
13. Вибір заощадником активу та види заощаджень.
14. Види інвестиційного процесу у різних країнах.
15. Приватні інвестиції та інвестиційна діяльність в Україні.
16. Напрямки покращення інвестиційного клімату в Україні.
17. Стабілізаційна політика в Україні.
18. Ефект простого мультиплікатора витрат.
19. Погляди на економічне зростання.
20. Фактори економічного зростання та економічна динаміка в Україні.
21. Модель Солоу.
22. Вплив держави на умови формування економічної рівноваги.
23. Дискреційна та автоматична фіскальна політика.
24. Знаряддя та завдання монетарної політики.
25. Монетарна політика в Україні.
26. Торгівельна політика та чистий експорт в Україні.
27. Зовнішньоторговельна політика та її інструменти.
28. Валютні системи в розвитку.
29. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку.
30. Інтернаціоналізація господарського життя.

Система оцінювання та вимоги

ІНДЗ оцінюється у 15 балів за наступними критеріями:

15 балів – чіткість і послідовність викладення матеріалу у формі презентації, в повному обсязі володіє матеріалом та активно відповідає на питання учасників обговорення.

10 балів – порушена логічна послідовність представлення матеріалу презентації, частково володіє інформацією, участі у дискусії не бере, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – студент виконав ІНДЗ без презентації, участі у дискусії не бере, відповісти на питання не може.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться в формі онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчального курсу проводиться на останньому занятті модуля у вигляді тестування.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Макроекономіка» є невід'ємною частиною освітнього процесу, спрямованою на поглиблення, узагальнення та закріплення знань. Вона включає такі основні види діяльності:

Підготовка до аудиторних занять передбачає опрацювання матеріалів пройдених лекцій для якісної роботи на наступних практичних заняттях.

Виконання практичних завдань передбачає аналіз реальних економічних процесів (інфляція, безробіття, ВВП), використання економіко-математичного моделювання для прогнозування, розробку рекомендацій для економічної політики (фіскальної, монетарної) та інтерпретацію макроекономічних показників, щоб оцінити стан національної економіки та запропонувати шляхи її вдосконалення.

Самостійне опрацювання тем: вивчення окремих тем або додаткових аспектів дисципліни, які винесені на самостійне опрацювання згідно з навчальною програмою.

Підготовка до контрольних заходів: систематична підготовка до всіх видів поточного та підсумкового контролю, включаючи модульні контрольні роботи та іспит.

Науково-дослідна робота (за бажанням): участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей.

Таблиця розподілу балів (4-й семестр, Екзамен)

Тема/завдання	Робота на практ./семінар. занятті	Самостійна робота	ІНДЗ	Всього
Модуль І				
Тема 1	2	1		3
Тема 2	2	1		3
Тема 3	2	1		3
Тема 4	2	1		3
Тема 5	2	1		3
Тема 6	2	1		3
Тема 7	1	1		2
Модульна контрольна робота	10			10
Разом за І модуль	23	7		30
Модуль ІІ				
Тема 8	2	1		3
Тема 9	2	1		3
Тема 10	2	1		3
Тема 11	1	1		2
Тема 12	1	1		2
Тема 13	1	1		2
ІНДЗ			15	15
Підсумковий контроль (екзамен)	40			40
Разом за ІІ модуль	49	6	15	70
Загальна кількість балів за семестр	72	13	15	100

До екзамену допускаються студенти, які виконали усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумкова оцінка з дисципліни складається з двох складових: стартової (заходи поточного контролю, максимум 60 балів) та екзаменаційної (завдання на іспиті, максимум 40

балів).

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовується мультимедійне обладнання для проведення лекційних та практичних занять.

8. Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу здобувач освіти має регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно та якісно виконувати всі завдання для самостійної роботи та практичні завдання. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані у встановленому порядку. Курс передбачає дотримання принципів **академічної доброчесності**. Усі роботи (практичні, самостійні, контрольні) мають бути виконані самостійно. Виявлення плагіату, списування, фабрикації чи фальсифікації даних призведе до анулювання роботи з оцінкою «0».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В. Грабинська та ін.; за ред. С. Панчишина, П. Островерха. 3-тє вид., виправл. та доп. Львів: Апріорі, 2020. 648 с.
2. Базилінська О. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2019. 442 с.
3. Башнянин Г.І., Перепьолкіна О.О. Макроекономічна теорія: навч. посібник / За ред. Г.І. Башнянина. 4-тє вид. перероб і доп. Львів: «Новий Світ-2000», 2019. 492 с.
4. Гронтowska Г. Макроекономіка: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2019. 672 с.

5. Макаренко М.І., Семененко Т.О., Петрушенко Ю.М. Макроекономіка: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.
6. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник, 4-те вид., виправлене і доповнене. Львів: Апріорі, 2022. 524 с.
7. Самуельсон П.А. Фундаменти економічного аналізу. Київ: Альтернативи, 2022. 750 с.

Допоміжні:

1. Бажал Ю.М. Макроекономіка. Конспект лекцій: навч. посіб. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ: НаУКМА, 2024. 41 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: підручник; за ред. 4-є вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 743 с.
3. Гронтовська Г., Косік А. Макроекономіка: практикум. Київ: ЦУЛ. 2019. 400 с.
4. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Макроекономіка. Львів: Просвіта, 1997. 672 с.
5. Макроекономіка. Практикум (для самостійної роботи студентів): навчальний посібник / О.Ф. Івашина, С.Ю. Івашина, Р.Ю. Олексієнко, І.О. Матвійчук. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2019. 56 с.
6. Macroeconomics: guidelines for self-study of Bachelor's (first) degree students of all specialities / compiled by T. Cherkashyna. Kharkiv: S. Kuznets KhNUE, 2021. 54 p.

Інформаційні ресурси:

1. Кабінет Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua.
2. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua.
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
4. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua.
5. Державна служба статистики. URL: www.ukr.stat.gov.ua.